

Dosar nr. (...)

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL BUCUREȘTI
SECȚIA A III A CIVILĂ ȘI PENTRU CAUZE CU MINORI ȘI DE FAMILIE
Î N C H E I E R E

Ședința publică de la (...)

Curtea constituită din :

PREȘEDINTE - (...)

JUDECĂTOR - (...)

GREFIER - (...)

Pe rol fiind soluționarea apelului declarat de apelanții – reclamanți (...) împotriva sentinței civile nr. (...) din data de (...), pronunțate de către Tribunalul (...), în dosarul nr. (...), în contradictoriu cu intimații – pârâți (...).

Obiectul cauzei - revendicare imobiliară.

La apelul nominal făcut în ședință publică se prezintă avocat (...), în calitate de reprezentant al apelanților – reclamanți (...), în baza împuternicirii avocațiale nr. (...), emise de Baroul (...) lipsind reprezentantul intimaților – pârâți (...).

Procedura de citare este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință, după care,

Curtea pune în discuție cererea de sesizare a Înaltei Curți de casație și Justiție vizând problema de drept evocată prin repunerea cauzei pe rol.

Apelanții – reclamanții solicită admiterea cererii de sesizare a instanței supreme; termenele ar fi trebuit să curgă de la momentul îndeplinirii obligațiilor prevăzute la alineatul 3.

Curtea reține cauza în pronunțare asupra chestiunii vizând sesizarea Înaltei Curți de casație și Justiție

C U R T E A,

Având nevoie de timp pentru a delibera,

D I S P U N E:

Amână pronunțarea la (...).

Pronunțată în ședința publică de la (...).

PREȘEDINTE, **JUDECĂTOR,**

GREFIER

Dosar nr. (...)

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL BUCUREȘTI
SECȚIA A III A CIVILĂ ȘI PENTRU CAUZE CU MINORI ȘI DE FAMILIE
Î N C H E I E R E

Ședința publică de la (...)

Curtea constituită din :

PREȘEDINTE - (...)

JUDECĂTOR - (...)

GREFIER - (...)

Pe rol fiind pronunțarea asupra apelului declarat de apelanții – reclamânți (...), împotriva sentinței civile nr. (...) din data de (...), pronunțate de către Tribunalul (...), în dosarul nr. (...), în contradictoriu cu intimații – pârâți (...).

Dezbaterile și susținerile părților au avut loc în ședința publică de la (...), fiind consemnate în încheierea de la acea dată, parte integrantă din prezenta, când, având nevoie de timp pentru a delibera, Curtea a amânat pronunțarea la (...), dispunând următoarele:

C U R T E A

Prin cererea înregistrată la data de (...), reclamânții (...) în contradictoriu cu pârâții (...) au solicitat restituirea în natură a imobilului – teren ce face obiectul notificării nr.(...) înregistrată la Primăria (...) sub nr.(...), iar în subsidiar, acordarea prin compensare cu un bun sau mai multe bunuri, având valoarea echivalentă cu terenul ce face obiectul notificării nr.(...) înregistrată sub nr.(...), în conformitate cu dispozițiile art.1 alin.2 din Legea nr.165/2013 și acordarea măsurilor reparatorii în compensarea prin puncte pentru diferența de valoare ce ar rezulta între valoarea terenului obiect al notificării nr.(...) și valoarea bunului sau a bunurilor acordate în compensare.

Mai mult, în situația în care s-ar dovedi că nu există niciun bun în patrimoniul pârâtei, au solicitat în raport de dispozițiile art.1 alin.2 teza finală din Legea nr.165/2013, acordarea de măsuri compensatorii sub formă de puncte.

În fapt, au arătat că la data de (...) a fost formulat și transmisă prin intermediul Biroului executori judecătorești (...) notificarea nr.(...) iar în urma notificării formulate s-a format dosarul administrativ nr.(...), prin intermediul căreia a fost solicitată restituirea în natură sau măsuri reparatorii pentru un imobil teren, însă, dosarul ce conține notificarea se află pe rolul Primăriei (...), nesoluționat.

În drept, au invocat dispozițiile Legii nr.165/2013.

În temeiul art.411 alin.1 și 2 pct.2 C.p.c., au solicitat judecarea cauzei în lipsă.

La data de (...), reclamânții au formulat o cerere modificatoare a cererii de chemare în judecată prin care au solicitat obligarea pârâtei la soluționarea Notificării nr.(...), înregistrată la Primăria (...) sub nr.(...), pentru ipoteza în care, instanța ar aprecia că nu are plenitudine de competență în a soluționa pe fond notificarea formulată în temeiul Legii nr.10/2001, cu consecința emiterii deciziei privind acordarea măsurilor reparatorii în echivalent, în condițiile Legii nr.165/2013.

Pârâtele nu au depus întâmpinare.

Prin **sentința civilă nr. (...) Tribunalul (...)** a admis excepția tardivității și, pe cale de consecință, a respins cererea privind pe reclamânții (...) în contradictoriu cu pârâții Primăria (...) ca tardiv formulată.

Pentru a hotărâ astfel, prima instanță a reținut că reclamânții, întemeiat pe dispozițiile Legii nr.10/2001, au formulat acțiune prin care a solicitat obligarea pârâtelor Comuna (...) și Primăria (...) la soluționarea Notificării nr. (...).

Potrivit art.33 alin.(1) și (2) din Legea nr.165/2013 entitățile investite de lege au obligația de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr.10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a prezentei legi și de a emite decizie de admitere sau de respingere a acestora, după cum urmează:

a) în termen de 12 luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de până la 2.500 de cereri;

b) în termen de 24 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr cuprins între 2.500 și 5.000 de cereri;

c) în termen de 36 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de peste 5.000 de cereri.

(2) Termenele prevăzute la alin. (1) curg de la data de 1 ianuarie 2014.

Art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 prevede că în cazul în care entitatea investită de lege nu emite decizia în termenele prevăzute la art. 33 persoana care se consideră îndreptățită se poate adresa instanței judecătorești în termen de 6 luni de la expirarea termenelor prevăzute de lege pentru soluționarea cererilor.

În interpretarea dispozițiilor art.33 și 35 din Legea nr.165/2013 trebuie avute în vedere pe de o parte rațiunea edictării Legii nr.165/2013 și a termenelor pe care le instituie precum și natura termenului de 6 luni prevăzut de art. 35 alin. (2), astfel cum au fost analizate de către instanța supremă precum și de către Curtea Constituțională.

a). Scopul Legii nr.165/2013 și rațiunea edictării termenelor

Astfel, așa cum s-a reținut în Decizia nr.25/2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (par. 58), reglementarea Legii nr. 165/2013 a fost determinată de pronunțarea de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, la 12 octombrie 2010, a Hotărârii-pilot în Cauza Maria Atanasiu și alții împotriva României, această lege reprezentând soluția legislativă de îmbunătățire a mecanismului de acordare a despăgubirilor în materia retrocedărilor, în considerarea observațiilor și recomandărilor Curții de la Strasbourg cu privire la ineficacitatea mecanismului intern de despăgubiri existent la acel moment, de natură a crea o problemă sistemică, recurentă și de amploare.

Așadar, noua lege este de natură a clarifica situația existentă la nivelul întregii țări pentru finalizarea procesului de restituire și de soluționare a cererilor pendinte, de a responsabiliza entitățile investite cu cererile și notificările privind restituirea, și, nu în ultimul rând de a determina tranșarea finală a acestor cereri prin recursul la instanță dacă nu sunt respectate termenele stabilite în sarcina entităților.

În aceeași cheie a scopului legii s-a pronunțat și Curtea Constituțională care prin Decizia nr.685 din 26 noiembrie 2014 în sensul că rațiunea pentru care legea însăși a fost concepută a fost aceea de a crea un mecanism care să confere eficiență procesului reparatoriu al măsurilor abuzive de preluare a unor imobile în timpul regimului comunist; se asigură, în același timp, și certitudinea finalizării acestuia, inclusiv prin reglementarea legală expresă a posibilității persoanei care se consideră îndreptățită de a acționa împotriva refuzului nejustificat al entității de a răspunde la notificare (par. 20).

Termenul de 6 luni prevăzut de art.35 alin.(2) din Legea nr.165/2013, dincolo de natura acestuia, se înscrie în aceeași paradigmă a rațiunii legii de a determina persoanelor îndreptățite să se adreseze instanței pentru, prin Decizia nr.113 din 03 martie 2016 a constatat că „prevederile art. 35 din Legea nr.165/2013 conferă persoanelor interesate dreptul de a se adresa instanței de judecată pentru ca aceasta să se pronunțe asupra existenței și întinderii dreptului de proprietate și să soluționeze, în fapt, notificarea lăsată în nelucrare de entitatea investită de lege. Curtea a observat că acest drept poate fi exercitat într-un interval de 6 luni, care începe să curgă de la expirarea termenelor prevăzute la art.33 și art.34”(par. 21).

În același context, (par. 22), Curtea Constituțională a învederat că „prin art.35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 a fost normativizată această posibilitate consacrată anterior doar pe cale jurisprudențială, stabilindu-se un cadru procesual în care acest drept să fie exercitat, în contextul economico-financiar al statului român descris în expunerea de motive a Legii nr.165/2013 și având

în vedere și cele reținute de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Hotărârea din 12 octombrie 2010, pronunțată în Cauza Maria Atanasiu împotriva României”.

Prin urmare, trebuie constatat că Legea nr.165/2013 a reconfigurat atât obligația entităților de a soluționa notificările cât și dreptul titularilor (moștenitorilor) acestora de a se adresa instanței, în cadrul unor termene riguros stabilite pentru a se putea atinge eficiența procesului de reparație urmărită la edictarea legii. De altfel aceste obligații ale entităților și respectiv drepturi ale persoanelor îndreptățite existau și anterior adoptării Legii nr.165/2013, doar că acest act normativ a redefinit clar și în mod definitiv cadrul în care trebuie îndeplinite și respectiv exercitate. A considera contrariul ar conduce la ignorarea rațiunii și scopului Legii nr. 165/2013, respectiv de a asigura finalizarea procesului de reparație ce a fost început în anul 1991, contribuind la perpetuarea stării de incertitudine sancționată de curtea de contencios european referitor la stadiul procesului de restituire și reparație.

De altfel, extrem de sugestiv sub acest aspect instanța supremă prin Decizia nr.25/2018 a precizat clar că pentru urgentarea și finalizarea procesului de restituire în natură și prin echivalent, Legea nr.165/2013 a instituit o serie de termene, atât în sarcina solicitanților, cât și în sarcina entităților investite de lege (par. 61)

Cu referire, de pildă, la termenul de 90 de zile (prevăzut de art. pentru completarea de către titulari a dosarele cu noi înscrisuri) instanța supremă a reținut că prin acest termen intenția legiuitorului a fost de a înlătura pasivitatea eventuală a persoanelor îndreptățite în ceea ce privește dovedirea pretențiilor și, implicit, eliminarea blocajului la care s-ar ajunge prin tergiversarea completării dosarului cu actele necesare soluționării (par. 62).

b). Natura termenului de 6 luni prevăzut de art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013

Înalta Curte a stabilit clar că termenele instituite de dispozițiile art. 33-35 din Legea nr. 165/2013 sunt termene procedurale legale, imperative sau prohibitive și absolute (Dec. nr. 25/2018, par. 69).

Tot astfel, Curtea Constituțională a precizat în Decizia nr. 113 din 03 martie 2016 că termenul de 6 luni prevăzut de art.35 alin.(2) din Legea nr.165/2013 nu trebuie înțeles în sensul că numai după expirarea acestuia poate fi exercitată acțiunea împotriva actului entității administrative sau a refuzului nejustificat de emitere a acestuia, ci acesta este intervalul de timp în care persoana îndreptățită are posibilitatea de a se adresa instanței, având semnificația unui termen procedural, de exercitare a dreptului de sesizare a instanței de judecată cu soluționarea acțiunii în realizarea dreptului (par. 28).

Prin urmare, termenul de 6 luni prevăzut de art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 este un termen procedural, legal, imperativ și absolut.

Potrivit art.185 alin.(1) Cod procedură civilă când un drept procesual trebuie exercitat într-un anumit termen, nerespectarea acestuia atrage decăderea din exercitarea dreptului, în afară de cazul în care legea dispune altfel iar actul de procedură făcut peste termen este lovit de nulitate.

Așadar, art.35 din Legea nr.165/2013 stabilește – așa cum a precizat Curtea Constituțională prin decizia anterioară – cadrul procesul în care dreptul persoanei interesate trebuie exercitat, fiind instituit un termen legal și imperativ de 6 luni în care persoana interesată are posibilitatea și trebuie să sesizeze instanța, sub sancțiunea decăderii din drept ce atrage tardivitatea și nulitatea actului de sesizare a instanței.

Concluzia se impune cu necesitate în sensul că „după împlinirea termenelor, persoanele care se consideră îndreptățite la măsuri reparatorii au la dispoziție exclusiv acțiunea având ca obiect soluționarea pe fond a notificării, acțiune ce trebuie formulată în termenul de 6 luni de la expirarea termenelor prevăzute de lege pentru soluționarea cererilor” (ÎCCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Dec. nr. 34/2018, par. 67)

c). Calculul termenului de 6 luni în prezenta cauză

Acesta se calculează, potrivit art. 35 alin. (2) de la data expirării termenelor de 12 luni, 24 luni și respectiv 36 de luni prevăzute de art. 33 alin. (1) din lege pentru soluționarea cererilor. Aceste termene încep să curgă de la data de 1 ianuarie 2014.

Așa cum a precizat instanța supremă (Dec. nr. 25/2018, par. 63) termenul de 36 de luni este aplicabil exclusiv în situații excepționale, și anume Comisiei pentru aplicarea Legii nr. 10/2001 din cadrul municipiului București.

Potrivit art. 33 alin. (3) din Legea nr. 165/2013 entitățile investite de lege au obligația de a stabili numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, de a afișa aceste date la sediul lor și de a le comunica Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților. Datele transmise de entitățile investite de lege vor fi centralizate și publicate pe pagina de internet a Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților.

Entitatea reprezentată de Comuna (...) a avut înregistrate un număr de 13 notificări în baza Legii nr.10/2001 (soluționate în integralitate până la data de 1 ianuarie 2014, conform susținerilor pârâtei), astfel cum rezultă din înscrisul depus la dosar (fila ...), ceea ce face aplicabil termenul de 12 luni prevăzut de art. 35 alin. (1) lit. a) din lege.

Astfel, în cauză, entitatea avea obligația de soluționa toate notificările până la data de 31.12.2014, iar persoanele interesate trebuiau să sesizeze instanța până la data de 30.06.2015.

În cauză, reclamantii au sesizat instanța la data de (...).

Din informațiile furnizate pe portalul ANRP, există publicată Situația centralizată a notificărilor formulate în temeiul Legii nr. 10/2001, înregistrate și nesoluționate la nivelul entităților investite de lege la data de 16.02.2016, din care rezultă că la această dată, Comuna (...) nu apărea menționată cu cereri întemeiate pe Legea nr. 10/2001 înregistrate.

Prin urmare, având în vedere că termenul de 36 de luni se aplica exclusiv, cu caracter excepțional doar Municipiului București (cu un număr de peste 5000 de notificări), pentru toate celelalte entități existente la nivelul întregii țări termenul era de 12 luni ori maximal de 24 luni, ceea ce conduce la concluzia că – în afara situației privind entitatea locală din cadrul Municipiului București - toate cererile adresate instanței trebuiau formulate până la data de 30.06.2015 ori, după caz, 30.06.2016.

În cauză, reclamantii, cu ignorarea termenelor prevăzute de art. 33 alin. (1) și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, au sesizat instanța doar la data de (...).

Chiar dacă nesoluționarea notificării (astfel cum, cel puțin, se invocă în cererea introductivă) poate evoca o culpă a entității pârâte, s-a constatat că reclamantii nu au depus diligențe rezonabile pentru respectarea prevederii art.33 alin. (1), considerând, eronat, că dreptul său de a sesiza instanța se naște doar la expirarea termenului de 36 de luni, în pofida faptului că textul este extrem de clar în formularea sa.

Mai mult, pârâta Comuna (...) invocă faptul că textul art.35 alin.(3) din lege se referă doar la cererile înregistrate și nesoluționate, aspect care se coroborează cu faptul că potrivit datelor ANRP din (...), Comuna (...) nu figura cu notificări înregistrate.

Cu minime diligențe reclamantii ar fi putut lua cunoștință de faptul că, pe de o parte, termenul de 36 de luni nu se aplică decât entității - Municipiul București, iar pe de altă parte, simpla consultare a site-ului ANRP (menționat expres în cuprinsul textului) ar fi condus la constatarea că, cel târziu la data de 16.02.2016 era publicată lista cu numărul de dosare înregistrate la entitățile din țară, cu posibilitatea formulării de îndată a cererii către instanță.

Pe cale de consecință, constatând că în cauză termenul de 6 luni prevăzut de art. 35 alin. (2) din Legea nr.165/2013 nu a fost respectat ceea ce atrage decăderea reclamantilor din dreptul de a sesiza instanța, Tribunalul a admis excepția tardivității și a respins cererea ca tardiv formulată.

Împotriva acestei sentințe, la data de (...) au declarat **apel** reclamant (...) care a fost înregistrat pe rolul Curții de Apel București - Secția a III-a (...) la data de (...).

În motivarea apelului lor, apelanții – reclamantii au arătat că sentința civilă pronunțată de prima instanță cu referire la admiterea excepției tardivității este nelegală.

Prin sentința civilă pronunțată în cauză, prima instanță a dispus admiterea excepției tardivității cererii de chemare în judecată, reținând în esență, că potrivit art.33 alin.3 din Legea nr.165/2013 entitățile investite au obligația de a stabili numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, de a afișa aceste date la sediul lor și de a le comunica Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților;

- Comuna (...) a avut depuse un număr de 13 notificări în baza Legii nr.10/2001 soluționate în integralitate până la data de 1 ianuarie 2014 conform susținerilor pârâtei din înscrisul depus la dosar;

- raportat la susținerile pârâtei rezultă că, entitatea investită avea obligația de a soluționa toate notificările până la data de 31.12.2014, iar persoanele interesate trebuiau să sesizeze instanța până la data de 30.06.2015.

Argumente care să conducă la respingerea ca neîntemeiată a excepției tardivității formulării cererii de chemare în judecată.

Se susține neîntemeiat faptul că, raportat la înscrisul aflat la fila 196 din dosar, depus de pârâta în cauză, cererea de chemare în judecată este tardiv formulată.

Instanța este ținută să constate faptul că, excepția nu este întemeiată, pârătele nefiind în măsură dincolo de o simplă afirmație să dovedească faptul că, cererea ar fi trebuit formulată până cel târziu în data de 31.07.2015.

Se susține neîntemeiat faptul că Primăria (...) a avut înregistrate și a soluționat până la data de 31.12.2014 cele 13 notificări formulate în baza Legii nr.10/2001.

Înscrisul depus de pârâte și aflat la fila 196 din dosarul de fond nu prezintă relevanță la soluționarea excepției tardivității.

Instanța de fond nu a stăruit în aflarea adevărului în cauză întrucât a respins nepermis solicitarea reclamantilor de a se clarifica informațiile comunicate de pârâte respectiv, dacă între cele 13 dosare pretins înregistrate și soluționate până la data de 31.12.2014 se afla și dosarul reclamantelor.

Apelantele – reclamante solicită să se observe faptul că, excepția tardivității a fost soluționată din perspectiva unor afirmații nereale.

Cum s-ar putea reține faptul că Primăria (...) are doar 13 notificări formulate în temeiul Legii nr.10/2001 câtă vreme notificarea reclamantelor este formulată în baza legii nr.10/2001 și nu este inclusă în cele 13 notificări dat fiind faptul că notificarea lor nu este soluționată.

Pârătele susțin că au avut doar 13 notificări, soluționate integral situație în care instanța a concluzionat că devin incidente dispozițiile potrivit cărora, cererea apelantelor – reclamante ar fi trebuit formulată până cel târziu în data de 30 iunie 2015.

Se poate observa că la dosar a fost atașat dosarul administrativ constituit în baza notificării formulate de reclamante raportat la dispozițiile Legii nr.10/2001 și din cuprinsul căruia rezultă faptul că, notificarea lor nu a fost soluționată până în prezent.

Prin urmare, susținerile pârâtei avute în vedere la pronunțarea soluției în cauză de către prima instanță sunt neverosimile și trebuie înlăturate de instanță.

În contextul de față, apreciază faptul că, se reține reaua credință a pârătelor care în mod nejustificat încă de la primirea notificării au tratat solicitările lor cu vădită pasivitate și mai mult au făcut susțineri în fața instanței care nu au suport legal.

Pe cale de consecință, în condițiile arătate apreciază faptul că, soluția instanței cu privire la aprecierea asupra excepției tardivității din perspectiva argumentată este nelegală sens în care se impune anularea sentinței civile și ca o consecință a admiterii cererii de apel să se dispună retransmiterea dosarului primei instanțe pentru soluționarea cauzei pe fond.

Deliberând asupra sesizării din oficiu a instanței supreme, în temeiul prevederilor art 519 cod procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să se dea o rezolvare de principiu următoarei chestiuni: prevederile art.33 din Legea nr.165/2013 se interpretează în sensul că începerea curgerii termenelor stabilite prin primul alineat, este condiționată de completa și corecta îndeplinire a obligațiilor impuse prin alineatul 3 sau nu, Curtea reține următoarele:

I Admisibilitatea sesizării

Potrivit prevederilor art 519 cod procedură civilă, dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de

soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată. Analizând cerințele de admisibilitate instituite de dispozițiile procedurale anterior enunțate, Curtea le apreciază ca fiind cumulativ îndeplinite:

1. Cauza se află în curs de judecată, în ultimă instanță, respectiv în etapa procesuală a apelului.

Dosarul nr. (...) este înregistrat pe rolul Curții de Apel București și nu a fost soluționat până la data prezentei sesizări, aflându-se în etapa procesuală a apelului, sigura cale de atac de reformare prevăzută în materia cererilor întemeiate pe Legea nr. 165/2013, conform art.35 al. 4 din acest act normativ special.

2. Un complet de judecată al curții de apel a fost investit cu soluționarea cauzei.

Prezentul complet de judecată a fost investit cu judecata apelului.

3. Soluționarea pe fond a cauzei depinde de lămurirea chestiunilor de drept în discuție.

Obiectul cauzei constă în soluționarea pe fond a notificării formulate reclamantii cu privire la imobilul teren în suprafață de 20000 mp, notificarea fiind înregistrată la Primăria (...), în calitate de unitate deținătoare. Tribunalul a respins ca tardivă acțiunea reclamantului, în condițiile în care notificarea nu a fost soluționată de Primăria (...), care învederează în cadrul unei adrese către instanță faptul că la nivelul UAT au fost depuse 13 cereri în baza legii 10/2001, soluționate în totalitate până la data de 01 01 2014, astfel că prevederile art 33 alin 3 din legea 165/2013 nu li se aplică, din moment ce nu mai existau ulterior acestei date notificări nesoluționate. Reclamantii dovedesc depunerea notificării către această entitate legal abilitată să se pronunțe asupra cererilor de măsuri reparatorii solicitate în baza legii speciale, astfel că se pune problema tranșării asupra caracterului tardiv sau, nu (ceea ce ar conduce, în ultima ipoteză, la soluționarea fondului litigiului) a acțiunii pendente

Concluzionând, soluționarea pe fond a cauzei depinde de lămurirea chestiunilor de drept în discuție.

4. Chestiunile de drept a căror lămurire se solicită au caracter de nouitate.

Problema în discuție este nouă, întrucât derivă dintr-un act normativ relativ recent și nu s-a cristalizat încă o jurisprudență constantă.

5. Chestiunile de drept nu au făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii, în curs de soluționare.

Se observă, parcurgând baza de date electronică a instanței supreme, că problema de drept în discuție nu a constituit obiectul acestor proceduri speciale.

II. Expunerea succintă a datelor relevante ale procesului.

Prin cererea înregistrată la data de (...), reclamantii (...) în contradictoriu cu pârâții Primăria (...) și Comuna (...) prin primar au solicitat restituirea în natură a imobilului – teren ce face obiectul notificării nr.(...) înregistrată la Primăria (...) sub nr.(...), iar în subsidiar, compensarea cu unul bun sau mai multe bunuri, având valoarea echivalentă cu terenul ce face obiectul notificării nr.(...) înregistrată sub nr.(...), în conformitate cu dispozițiile art.1 alin.2 din Legea nr.165/2013 și puncte compensatorii pentru diferența de valoare ce ar rezulta între valoarea terenului obiect al notificării nr.(...) și valoarea bunului sau a bunurilor acordate în compensare sau, în situația în care s-ar dovedi că nu există niciun bun în patrimoniul pârâtei, în raport de dispozițiile art.1 alin.2 teza finală din Legea nr.165/2013, acordarea măsurii compensării prin puncte.

În fapt, au arătat că la data de (...) a fost formulat notificarea nr.(...), iar în urma notificării formulate s-a format dosarul administrativ nr.(...), prin intermediul căreia a fost solicitată restituirea în natură sau măsuri reparatorii prin echivalent pentru un imobil teren, însă, dosarul ce conține notificarea se află pe rolul Primăriei (...), nesoluționat.

La data de (...), reclamantii au depus o cerere modificatoare a cererii de chemare în judecată prin care au solicitat obligarea pârâtei la soluționarea Notificării nr.(...), înregistrată la Primăria (...) sub nr.(...), pentru ipoteza în care, instanța ar aprecia că nu are plenitudine de competență în a soluționa pe fond notificarea formulată în temeiul Legii nr.10/2001, cu consecința emiterii deciziei privind acordarea măsurilor reparatorii în echivalent, în condițiile Legii nr.165/2013.

Prin sentința civilă nr. (...) Tribunalul (...) a admis excepția tardivității și, pe cale de consecință, a respins cererea reclamantilor ca tardiv formulată.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că reclamantii, întemeindu-se pe dispozițiile Legii nr.10/2001, au formulat acțiune prin care au solicitat obligarea pârâtelor Comuna (...) și Primăria (...) la soluționarea Notificării nr. (...), acțiune pe care o consideră tardivă prin raportare la prevederile art 33 sin art 35 alin 2 din legea 165/2013, în interpretarea cărora trebuie avute în vedere pe de o parte rațiunea edictării Legii nr.165/2013 și a termenelor pe care le instituie precum și natura termenului de 6 luni prevăzut de art. 35 alin. (2), astfel cum au fost analizate de către instanța supremă precum și de către Curtea Constituțională. Făcând aplicarea acestor aspecte teoretice, tribunalul învederează că entitatea reprezentată de Comuna (...) a avut înregistrate un număr de 13 notificări în baza Legii nr.10/2001 (soluționate în integralitate până la data de 1 ianuarie 2014, conform susținerilor pârâtei), astfel cum rezultă din înscrisul depus la dosar (fila 196), ceea ce face aplicabil termenul de 12 luni prevăzut de art. 33 alin. (1) lit. a) din lege, cu consecința că unitatea deținătoare avea obligația soluționării tuturor notificărilor până la data de 31.12.2014, iar persoanele interesate trebuiau să sesizeze instanța până la data de 30.06.2015. În cauză, reclamantii au sesizat instanța la data de (...).

Din informațiile furnizate pe portalul ANRP, există publicată Situația centralizată a notificărilor formulate în temeiul Legii nr. 10/2001, înregistrate și nesoluționate la nivelul entităților investite de lege la data de 16.02.2016, din care rezultă că la această dată, Comuna (...) nu apărea menționată cu cereri întemeiate pe Legea nr. 10/2001 înregistrate.

Reținând caracterul excepțional al termenului de 36 de luni, aplicabil doar unităților deținătoare cu un număr de peste 5000 de notificări, termen inaplicabil în cauză, tribunalul constată că reclamantii, cu ignorarea termenelor prevăzute de art. 33 alin. (1) și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, au sesizat instanța doar la data de (...). Suplimentar, prima instanță arată că, deși nesoluționarea notificării poate evoca o culpă a entității pârâte, s-a constatat că reclamantii nu au depus diligențe rezonabile pentru respectarea prevederii art.33 alin. (1), considerând, eronat, că dreptul său de a sesiza instanța se naște doar la expirarea termenului de 36 de luni, în pofida faptului că textul este extrem de clar în formularea sa.

Pe cale de consecință, constatând că în cauză termenul de 6 luni prevăzut de art. 35 alin. (2) din Legea nr.165/2013 nu a fost respectat ceea ce atrage decăderea reclamantilor din dreptul de a sesiza instanța, Tribunalul a admis excepția tardivității și a respins cererea ca tardiv formulată.

Împotriva acestei sentințe, la data de (...) au declarat apel reclamantii, arătând faptul că potrivit art.33 alin.3 din Legea nr.165/2013 entitățile investite au obligația de a stabili numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, de a afișa aceste date la sediul lor și de a le comunica Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților. Comuna (...) a avut depuse un număr de 13 notificări în baza Legii nr.10/2001 soluționate în integralitate până la data de 1 ianuarie 2014 conform susținerilor pârâtei din înscrisul depus la dosar. Apelanții consideră că pârâta susține neîntemeiat faptul că Primăria (...) a avut înregistrate și a soluționat până la data de 31.12.2014 cele 13 notificări formulate în baza Legii nr.10/2001.

Instanța de fond nu a stăruit în aflarea adevărului în cauză întrucât a respins nepermis solicitarea reclamantilor de a se clarifica informațiile comunicate de pârâte respectiv, dacă între cele 13 dosare pretins înregistrate și soluționate până la data de 31.12.2014 se afla și dosarul reclamantelor.

Apelantele – reclamante solicită să se observe faptul că, excepția tardivității a fost soluționată din perspectiva unor afirmații nereale, în condițiile în care nu se poate reține că Primăria (...) are doar 13 notificări formulate în temeiul Legii nr.10/2001, câtă vreme notificarea reclamantelor este formulată în baza legii nr.10/2001 și nu este inclusă în cele 13 notificări dat fiind faptul că notificarea lor nu este soluționată, ceea ce denotă reaua credință a pârâtei.

Pe cale de consecință, în condițiile arătate apreciază că soluția instanței asupra excepției tardivității din perspectiva argumentată este nelegală sens în care se impune anularea sentinței civile și ca o consecință a admiterii cererii de apel să se dispună retransmiterea dosarului primei instanțe pentru soluționarea cauzei pe fond.

III. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea problemei de drept.

Părțile nu și-au exprimat opinia în privința acestei chestiuni juridice.

IV. Punctul de vedere motivat al instanței de judecată.

Prezentarea normelor de drept intern ce urmează a fi supuse dezlegării instanței supreme.

Dispozițiile art 33 din legea 165/2013 au următorul conținut:

(1) Entitățile investite de lege au obligația de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a prezentei legi și de a emite decizie de admitere sau de respingere a acestora, după cum urmează:

a) în termen de 12 luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de până la 2.500 de cereri;

b) în termen de 24 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr cuprins între 2.500 și 5.000 de cereri;

c) în termen de 36 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de peste 5.000 de cereri.

(2) Termenele prevăzute la alin. (1) curg de la data de 1 ianuarie 2014.

(3) Entitățile investite de lege au obligația de a stabili numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, de a afișa aceste date la sediul lor și de a le comunica Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților. Datele transmise de entitățile investite de lege vor fi centralizate și publicate pe pagina de internet a Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților.

(4) Cererile se analizează în ordinea înregistrării lor la entitățile prevăzute la alin. (1). Prin excepție, se analizează cu prioritate cererile formulate de persoanele certificate de entități desemnate de statul român sau de alte state membre ale Uniunii Europene, ca supraviețuitoare ale Holocaustului, aflate în viață la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea a I a.

Reproducerea altor dispoziții legale relevante în cauză:

Prevederile art 35 din legea 165/2013 au următorul conținut:

(1) Deciziile emise cu respectarea prevederilor art. 33 și 34 pot fi atacate de persoana care se consideră îndreptățită la secția civilă a tribunalului în a cărei circumscripție se află imobilul, în termen de 30 de zile de la data comunicării.

(1[^]) Litigiile privind modalitatea de aplicare a prevederilor prezentei legi sunt de competența secțiilor civile ale tribunalelor, indiferent de calitatea titularului acțiunii.

(2) În cazul în care entitatea investită de lege nu emite decizia în termenele prevăzute la art. 33 și 34, persoana care se consideră îndreptățită se poate adresa instanței judecătorești prevăzute la alin. (1) în termen de 6 luni de la expirarea termenelor prevăzute de lege pentru soluționarea cererilor.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) și (2), instanța judecătorească se pronunță asupra existenței și întinderii dreptului de proprietate și dispune restituirea în natură sau, după caz, acordarea de măsuri reparatorii în condițiile prezentei legi.

(4) Hotărârile judecătorești pronunțate potrivit alin. (3) sunt supuse numai apelului.

(5) Cererile sau acțiunile în justiție formulate în temeiul alin. (1) și (2) sunt scutite de taxa judiciară de timbru.

Prezentarea jurisprudenței proprii instanțe:

Nu au fost identificate hotărâri judecătorești în care să se fi pus problema interpretării prevederilor art 33 alin 3 din legea 165/2013, din perspectiva relevată în prezentul litigiu.

Opinia argumentată a instanței asupra chestiunilor de drept sesizate:

Curtea pornește în analiza sa de la semnificația prevederilor art 33 din legea 165/2013, care stabilesc durata termenelor suplimentare puse de legiuitor la dispoziția unităților deținătoare, respectiv entitățile investite de lege au obligația de a soluționa cererile formulate potrivit legii 10/2001, în funcție de numărul de cereri nesoluționate la data intrării în vigoare a legii 165/2013. În alineatul al doilea, legiuitorul stabilește momentul de la care încep să curgă aceste termene, ca fiind data de 01 01 2014.

Recurgând la o interpretare sistematică a dispozițiilor textului de lege supus examinării, prin raportare la întreaga economie a dispozițiilor actului normativ, cu luarea în considerare a finalității acestuia, Curtea apreciază că prevederile alineatului 2 ale articolului anterior enunțat, deși par să conțină o reglementare tranșată și clară a momentului de început a curgerii termenelor acordate în plus în procedura administrativă a legii 10/2001, nu pot fi aplicate fără a fi în mod corect coroborate cu dispozițiile alineatului 3 al aceluiași text de lege.

Aceste prevederi legale stabilesc în sarcina entităților investite de lege obligația de a stabili numărul cererilor înregistrate și nesoluționate, de a afișa aceste date la sediul lor și de a le comunica Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, urmând ca datele transmise să fie centralizate și publicate pe pagina de internet a Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților. Având în vedere că legiuitorul a stabilit durata termenelor de soluționare a notificărilor, nerezolvate la data intrării în vigoare a legii 165/2013, în funcție de încărcătura existentă pe rolul fiecărei unități deținătoare, Curtea, subliniază, sub un prim aspect, faptul că aceste informații au relevanță pentru clarificarea perioadei de timp pe care o mai au la dispoziție entitățile pentru îndeplinirea obligației legale de rezolvare a cererilor de revendicare formulate în temeiul legii speciale. În al doilea rând, afișarea acestor informații la sediul entităților investite de lege cu soluționarea notificărilor și transmiterea lor către este importantă pentru Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților este importantă pentru titularii cererilor de retrocedare pentru a putea evalua în mod corect și în timp util termenul în care se va proceda la rezolvarea cererilor, în condițiile în care la expirarea sa au posibilitatea să se adreseze instanței de judecată, în termen de 6 luni, pentru a obține soluționarea pe fond a notificării pe cale judiciară (soluție instituită inițial prin decizia în interesul legii nr 20/2007 a instanței supreme și consacrată legislativ prin prevederile art 35 alin 2 din legea 165/2013).

Curtea subliniază că importanța respectării în integralitatea lor a acestor obligații este scoasă în relief și de corelarea dispozițiilor art 33 cu cele ale art 35 alin 2 anterior menționate, constând în faptul că termenul de 6 luni (calificat de instanța supremă, prin decizia nr 25/2018, drept un termen procedural legal, imperativ și absolut) pentru sesizarea organului judiciar curge de la data expirării termenului legal, stabilit în condițiile art 33 din legea 165/2013, pentru soluționarea cererilor de acordare a măsurilor reparatorii în temeiul legii speciale de reparație.

În egală măsură, interpretarea dispozițiilor legale supuse analizei în litigiul pendinte trebuie să se realizeze în acord cu litera dar mai ales cu spiritul legii 165/2013, care, așa cum în mod just observa instanța supremă în considerentele deciziei 25/2018, pronunțată de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, reprezintă soluția legislativă de îmbunătățire a mecanismului de acordare a despăgubirilor în materia retrocedărilor, în considerarea observațiilor și recomandărilor Curții de la Strasbourg cu privire la ineficacitatea mecanismului intern de despăgubiri existent la acel moment, de natură a crea o problemă sistemică, recurentă și de amploare. Astfel, noul act normativ are menirea de a clarifica situația existentă la nivelul întregii țări pentru finalizarea procesului de restituire și de soluționare a cererilor pendinte, de a responsabiliza entitățile investite cu cererile și notificările privind restituirea, și, nu în ultimul rând de a determina tranșarea finală a acestor cereri prin recursul la instanță dacă nu sunt respectate termenele stabilite în sarcina entităților.

Pe cale de consecință, s-a arătat că legea 165/2013 a reconfigurat atât obligația entităților de a soluționa notificările cât și dreptul titularilor (moștenitorilor) acestora de a se adresa instanței, în cadrul **unor termene riguros stabilite** pentru a se putea atinge eficiența procesului de reparație urmărită la edictarea legii, cu precizarea că astfel de obligații ale entităților și respectiv drepturi ale persoanelor îndreptățite existau și anterior adoptării Legii nr. 165/2013, doar că acest act normativ a redefinit clar și în mod definitiv cadrul în care trebuie îndeplinite și respectiv exercitate. O interpretare contrară ar fi de natură să conducă la ignorarea rațiunii și scopului Legii nr. 165/2013, respectiv de a asigura finalizarea procesului de reparație ce a fost început în anul 1991, contribuind la perpetuarea stării de incertitudine sancționată de curtea de contencios european referitor la stadiul procesului de restituire și reparație.

În acest context, Curtea apreciază că obligația entităților legal investite de stabilire a numărului de cereri rămase nesoluționate și de supunere acestor informații unor formalități precise de publicitate se înscrie în același climat de transparență, coerență și previzibilitate pe care legiuitorul a intenționat să-l imprime procesului de soluționare a notificărilor formulate în temeiul legii speciale de reparație.

Prin urmare, problema de drept care se impune a fi soluționată în litigiul pendinte și care constituie obiectul sesizării Înaltei Curți, pe calea procedurii reglementate de prevederile art 519 cod procedură civilă este aceea de a stabili dacă îndeplinirea acestor obligații influențează sau nu momentul de început al curgerii termenului instituit în parametrii prevederilor art 33 alin 1 din legea 165/2013. Pe de o parte, Curtea observă că se poate îmbrățișa o interpretare rigidă, centrată pe faptul că dispozițiile art 33 alin 2 din legea 165/2013 arată expres că aceste termene încep să curgă de la data de 01 01 2014 sau se poate recurge la o interpretare coroborată prevederilor alineatului 2 și 3 al textului de lege anterior menționat, în sensul că momentul de început al curgerii termenelor instituite de dispozițiile art 33 alin 1 este fixat de legiuitor la data de 01 01 2014, însă sub condiția îndeplinirii complete și corecte a obligațiilor impuse prin prevederile alineatului al 3 ale art 33 din legea 165/2013.

Curtea, în spiritul reglementării date de legea 165/2013 și a tuturor garanțiilor de rezonabilitate, de coerență, de transparență și de certitudine a obținerii unei soluții, fie pe cale administrativă fie pe cale judiciară, pe care acest act normativ urmărește să le confere notificărilor, în procesul de soluționare a cererilor lor întemeiate pe prevederile legii speciale, apreciază că în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art 33 alin 1 și 2 nu se poate face abstracție de cele statuate prin prevederile art 33 alin 3 din legea 165/2013. În fundamentarea acestei concluzii, Curtea are în vedere și ipoteza în care unitatea deținătoare, cu neobservarea exigențelor impuse de dispozițiile art 33 alin 3 din legea 165/2013, stabilește numărul de cereri nesoluționate și îndeplinește formele de publicitate după expirarea celui mai lung termen de 3 ani prevăzut de dispozițiile art 33 alin 1 din același act normativ.

O interpretare strictă a normelor legale supuse analizei ar fi de natură să conducă la concluzia tardivității cererii persoanei îndreptățite formulate în temeiul prevederilor art 35 alin 2 din legea 165/2013, soluția care s-ar dovedi profund inechitabilă și contrară spiritului legii 165/2013 și a întregului sistem reparatorii instituit de legea 10/2001, în condițiile în care ar ajunge să fie sancționat notificatorul datorită culpei unității deținătoare de a nu-și fi îndeplinit obligațiile legale. Prevederile art 33 alin 3 instituie aceste obligații în favoarea celor îndreptății la măsuri reparatorii, tocmai pentru a cunoaște situația unității deținătoare și pentru a putea acționa în acord cu disciplina impusă de termenele prevăzute de lege, a căror principal scop este de a asigura finalizarea în condiții de coerență și transparență procesul de restituire a proprietăților imobiliare preluate abuziv.

Conform art.520 alin.2 din Codul de procedură civilă, Curtea va suspend judecata cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept anterior examinate.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
DISPUNE:**

Admite cererea formulată de reclamantii (...) toți cu domiciliul ales în (...) în contradictoriu cu pârătele (...) ambele cu sediul în (...) și cu domiciliul ales la Cabinet de Avocat (..) în (...) privind sesizarea în temeiul dispozițiilor art.520 din CPC, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru a pronunța o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu, chestiunii de drept următoare: "Prevederile art.33 din Legea nr.165/2013 se interpretează în sensul că începerea curgerii termenelor stabilite prin primul alineat, este condiționată de completa și corecta îndeplinire a obligațiilor impuse prin alineatul 3 sau nu?".

Conform art.520 alin.2 din Codul de procedură civilă, cauza se suspendă până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept.

Pusă la dispoziția părților prin mijlocirea grefei instanței, azi (...)

PREȘEDINTE

JUDECĂTOR

GREFIER

*Red.
Tehnored
Tribunalul*